

Kohtuasi C-47/21

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

28. jaanuar 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landgericht Ravensburg (Ravensburgi esimese astme kohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

8. jaanuar 2021

Hagejad:

F. F.

B. A.

Kostjad:

C. Bank AG

Bank D. K. AG

Põhikohtuasja ese

Tarbijakrediidileping – Kohustuslik teave – Direktiiv 2008/48/EÜ – Taganemisõigus – Taganemisõiguse kaotamine – Taganemisõiguse kuritarvitaval viisil kasutamine – Tarbija eelneva soorituse kohustus saadud kauba tagastamisel pärast taganemisavalduse esitamist – Asja ainuisikuliselt lahendava kohtuniku õigus esitada eelotsusetaotlust

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Küsimused seaduslikkuse fiktsiooni kohta tsiviilseadustiku rakendamise seaduse (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, edaspidi „EGBGB“) artikli 247 § 6 lõike 2 kolmanda lause, § 12 lõike 1 kolmanda lause alusel
 - a) Kas EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 kolmas lause ja artikli 247 § 12 lõike 1 kolmas lause on osas, milles need tunnistavad direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktile p vasturääkivad lepingutingimused vastavaks EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 esimese ja teise lause nõuetele ning vastavaks EGBGB artikli 247 § 12 lõike 1 teise lause punkti 2 alapunktis b esitatud nõuetele, vastuolus direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktiga p ja artikli 14 lõikega 1?

Kui vastus on jaatav:

- b) Kas liidu õigusest, eelkõige direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktist p ja artikli 14 lõikest 1 tuleneb, et EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 kolmas lause ja artikli 247 § 12 lõike 1 kolmas lause ei ole kohaldatavad osas, milles need tunnistavad direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktile p vasturääkivad lepingutingimused vastavaks EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 esimese ja teise lause nõuetele ning vastavaks EGBGB artikli 247 § 12 lõike 1 teise lause punkti 2 alapunktis b esitatud nõuetele?

Olenemata esimese küsimuse alaküsimustele a ja b antavatest vastustest:

2. Küsimused kohustusliku teabe kohta direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 alusel
 - a) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti p tuleb tõlgendada nii, et krediidilepingus esitatav intressisumma päeva kohta peab arvutuslikult tulenema lepingus märgitud lepingulisest laenuintressist?
 - b) Küsimus 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti r kohta:
 - aa) Kas viidatud sätet tuleb tõlgendada nii, et krediidilepingus tuleb näidata laenu ennetähtaegsest tagasimaksest tingitud hüvitise täpne ja tarbijale arusaadav arvutuskäik, mille põhjal saab tarbija vähemasti ligikaudselt arvutada hüvitise suuruse lepingu ennetähtaegse ülesütleamise korral?

(kui eespool sõnastatud küsimusele vastatakse jaatavalt)

- bb) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktiga r ja artikli 14 lõike 1 teise lausega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt hakkab direktiivi 2008/48/EÜ

artikli 10 lõike 2 punktis r ette nähtud kohustusliku teabe nõuetekohaselt esitamata jätmise korral taganemisõigus ikkagi kulgema lepingu sõlmimisel ja laenuandja kaotab üksnes õiguse nõuda hüvitist laenu ennetähtaegse tagastamise korral?

- c) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti l tuleb tõlgendada nii, et absoluutarvuna tuleb esitada krediidilepingu sõlmimise ajal kehtiv viivitusintressimäär või vähemasti intressimäära kehtiv võrdlusalus (käesoleval juhul baasintressimäär tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“) § 247 alusel), mille põhjal arvutatakse kehtiv viivitusintressimäär teatava määra (käesoleval juhul 5 protsendipunkti tulenevalt BGB § 288 lõike 1 teisest lausest) lisamise teel, ja kas tarbijat tuleb baasintressimäärast (baasintressimäär) ja selle muutuvusest teavitada?
- d) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti t tuleb tõlgendada nii, et krediidilepingu tekstis tuleb teatavaks teha olulised vorminõuded, mille täidetuse korral saab kasutada vaidluste kohtuvälise lahendamise võimalust?

Kui teise küsimuse alaküsimusele a, b, c või d vastatakse jaatavalt:

- e) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 teise lause punkti b tuleb tõlgendada nii, et taganemisõiguse tähtaeg hakkab kulgema vaid siis, kui direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõikes 2 nimetatud teave on edastatud täielikult ja sisuliselt õigesti?

Kui vastus on eitav:

- f) Millised on määrava tähtsusega kriteeriumid, mille täidetuse korral hakkab taganemisõiguse tähtaeg kulgema olenemata sellest, et teave ei ole edastatud täielikult või sisuliselt õigesti?

Kui esimese küsimuse alaküsimusele a ja/või teise küsimuse alaküsimusele a, b, c või d vastatakse jaatavalt:

3. Küsimused direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 esimeses lauses nimetatud taganemisõiguse kaotamise kohta:

- a) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 esimeses lauses viidatud taganemisõigus on kaotatav?

Kui vastus on jaatav:

- b) Kas taganemisõiguse kaotamine on taganemisõiguse ajaline piirang, mis peab olema sätestatud parlamendi poolt vastu võetud seaduses?

Kui vastus on eitav:

- c) Kas taganemisõiguse kaotamine eeldab subjektiivselt aspektist seda, et tarbijale oli tema taganemisõiguse jätkumine teada või et tarbija teadmatus oli vähemalt põhjustatud raskest hooletusest?

Kui vastus on eitav:

- d) Kas krediidiandja võimalus esitada asjaomane teave krediitdivõtjale direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 teise lause punkti b kohaselt tagantjärele ja tekitada sellega olukord, kus taganemisõiguse tähtaeg hakkab kulgema, on vastuolus taganemisõiguse kaotamise sätete kohaldamisega hea usu põhimõtte alusel?

Kui vastus on eitav:

- e) Kas see on kooskõlas rahvusvahelise õiguse väljakujunenud põhimõtetega, mis on põhiseaduse kohaselt Saksa kohtunikule siduvad?

Kui vastus on jaatav:

- f) Kuidas peab õiguse kohaldaja Saksamaal lahendama vastuolu rahvusvahelise õiguse siduvate nõuete ja Euroopa Kohtu nõuete vahel?

4. Küsimused direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 esimeses lauses viidatud taganemisõiguse kuritarvitaval viisil kasutamise eelduse kohta:

- a) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 esimeses lauses viidatud taganemisõigust saab kasutada kuritarvitaval viisil?

Kui vastus on jaatav:

- b) Kas taganemisõiguse kuritarvitaval viisil kasutamise eeldus tähendab taganemisõiguse ajalist piirangut, mis peab olema sätestatud parlamendi poolt vastu võetud seaduses?

Kui vastus on eitav:

- c) Kas taganemisõiguse kuritarvitaval viisil kasutamise eeldus saab subjektiivselt aspektist kehtida vaid juhul, kui tarbijale oli tema taganemisõiguse jätkumine teada või kui tarbija teadmatus oli vähemalt põhjustatud raskest hooletusest?

Kui vastus on eitav:

- d) Kas krediidiandja võimalus esitada asjaomane teave krediitdivõtjale direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 teise lause punkti b kohaselt tagantjärele ja tekitada sellega olukord, kus taganemisõiguse tähtaeg hakkab kulgema, on hea usu põhimõtte alusel vastuolus taganemisõiguse kuritarvitaval viisil kasutamise eeldusega?

Kui vastus on eitav:

- e) Kas see on kooskõlas väljakujunenud rahvusvahelise õiguse põhimõtetega, mis on põhiseaduse kohaselt Saksa kohtunikule siduvad?

Kui vastus on jaatav:

- f) Kuidas peab õiguse kohaldaja Saksamaal lahendama vastuolu rahvusvahelise õiguse siduvate nõuete ja Euroopa Kohtu nõuete vahel?

5. Olenemata eespool sõnastatud küsimustele antavatest vastustest:

- a) Kas liidu õigusega, eelkõige direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 esimeses lauses sätestatud taganemisõigusega on kooskõlas riigisisised õigusnormid, mis näevad ette, et kui tarbija on müügilepinguga seotud krediitdilepingu puhul kasutanud direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 kohast taganemisõigust, siis
 - aa) muutub tarbija poolt krediidiandja vastu esitatud nõue tagastada tasutud laenumaksed sissenõutavaks alles siis, kui tarbija on ostetud eseme krediidiandjale välja andnud või esitanud tõendi selle kohta, et ta on eseme krediidiandjale ära saatnud?
 - bb) jäetakse tarbija hagi tema tasutud laenumaksete tagastamiseks pärast ostu eseme väljaandmist põhjendamatusse tõttu rahuldamata, kui krediidiandja ei ole sattunud ostu eseme vastuvõtmisega viivitusse?

Kui vastus on eitav:

- b) Kas liidu õigusest tuleneb, et eelmise küsimuse alaküsimustes aa ja/või bb kirjeldatud riigisisised õigusnormid ei ole kohaldatavad?

Olenemata eespool sõnastatud esimesele, teisele, kolmandale, neljandale ja viiendale eelotsuse küsimusele antavatest vastustest:

6. Kas tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozessordnung, edaspidi „ZPO“) § 348a lõike 2 punkt 1 on osas, milles sellega on hõlmatud ka eelotsusetaotluste esitamine ELTL artikli 267 teise lõigu alusel, vastuolus liikmesriigi kohtutele ELTL artikli 267 teisest lõigust tuleneva õigusega esitada eelotsusetaotlusi ja seetõttu ei ole see eelotsusetaotluste esitamisele kohaldatav?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediitdilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu

direktiiv 87/102/EMÜ (ELT 2008, L 133, lk 66; edaspidi „direktiiv 2008/48“), eelkõige artikli 10 lõike 2 punktid l, p, r ja t ning artikli 14 lõige 1

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Põhiseadus (Grundgesetz, edaspidi „GG“), eelkõige artikkel 25

Tsiviilseadustiku rakendamise seadus (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, edaspidi „EGBGB“), artikli 247 §-d 3, 6, 7 ja 12

Tsiviilseadustik (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“), eelkõige §-d 242, 247, 273, 274, 288, 295, 322, 355, 356b, 357, 357a, 358, 495 ja 502

Tsiviilkohtumenetluse seadustik (Zivilprozessordnung, edaspidi „ZPO“), § 348a

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Käesoleva eelotsusetaotluse aluseks on kaks erinevat olukorda.
- 2 Esimesel juhul sõlmis hageja 12. aprillil 2017 kostjaga laenulepingu, et osta automüüjalt kasutatud sõiduk erasõitute tarbeks. Laenulepingu ettevalmistamisel ja sõlmimisel tegutses müüja kostja laenuvahendajana ja kasutas kostjalt saadud lepinguvorme. Laenulepingu kohaselt oli sõiduki müügihind 14 880 eurot, hageja tasus müüjale 2000 euro suuruse sissemakse ning rahastas müügihinna ülejäänud osa summas 12 880 eurot laenuga. Koos intressidega summas 944,37 eurot pidi hageja maksma kostjale seega tagasi 13 824,37 eurot.
- 3 Taganemisõiguse kohta sisaldas sõlmitud leping järgmist teavet:
„Taganemisõigus
Laenuvõtja võib põhjust avaldamata lepingust taganeda neljateistkümne päeva jooksul. Taganemisõiguse tähtaeg hakkab kulgema pärast lepingu sõlmimist, aga alles pärast seda, kui laenuvõtja on tervikuna kätte saanud BGB § 492 lõike 2 kohase kohustusliku teabe (nt laenu liiki, laenu netosummat, laenulepingu kehtivusaega puudutav teave) [...].“
- 4 Peale selle sisaldas leping punktis „Erisused täiendavate lepingute korral“ teavet seotud lepingute kohta, kuid see ei olnud hageja puhul asjakohane, kuna selliseid lepinguid ei olnud ta sõlminud.
- 5 Esialgu tasus hageja kokku lepitud osamakseid regulaarselt, kuid 1. aprilli 2020. aasta e-kirjaga taganes ta laenulepingu sõlmimise tahteavaldusest. Hageja leiab, et taganemine on kehtiv, kuna taganemisteabe ja kohustusliku teabe puudulikkuse tõttu ei olnud taganemisõiguse tähtaeg kulgema hakanud. Hageja palub tuvastada, et taganemisavaldusest tulenevalt ei pea ta alates taganemisavalduse esitamisest tasuma intressi ega laenu osamakseid. Selle

taotluse rahuldamise korral esitab hageja siiani tasutud osamaksete ja müüjale tasutud sissemakse tagasisaamise nõude, kokku esitab hageja nõude 10 110,11 eurole, mis tuleb tagastada pärast ostetud sõiduki üleandmist, samuti palub ta kohtul tuvastada, et kostja on sattunud sõiduki vastuvõtmisega viivitusse.

- 6 Kostja palub jätta hagi rahuldamata. Kostja väitel andis ta hagejale nõuetekohaselt taganemisteabe ja kogu kohustusliku teabe. Taganemisteabe andmisel kasutas ta seaduses sätestatud tüüpvormi, mis lubab tal tugineda EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 esimesele ja kolmandale lausele (nn seaduslikkuse fiktsioon), millest tulenevalt on taganemisõigus aegunud.
- 7 Teise võimalusena esitab kostja vastuhagi ja palub mõista hagejalt sõiduki väärtuse vähenemise eest välja hüvitist summas 7843 eurot ning tuvastada, et hageja on kohustatud maksma hüvitist sõiduki väärtuse vähenemise eest 7843 eurost kaugemale ulatuvas osas, kuna sõidukit käsitleti viisil, mis ei olnud vajalik sõiduki seisukorra, omaduste ja toimimise testimiseks. 7843 euro suuruse maksenõude esitamisel tugineb kostja sõiduki väärtuse vähenemisele 7843 euro võrra, mis on juba aset leidnud. Hageja vaidleb vastuhagile vastu.
- 8 Teine juhtum vastab põhiosas esimesele juhtumile. Taganemisõiguse kohta anti hagejale teisel juhul järgmist teavet:

„Taganemisõigus

Lepingust võite põhjust avaldamata taganeda neljateistkümne päeva jooksul. Taganemisõiguse tähtaeg hakkab kulgema pärast lepingu sõlmimist, aga alles pärast seda, kui te [laenuvõtja] olete tervikuna kätte saanud BGB § 492 lõike 2 kohase kohustusliku teabe (nt laenu liiki, laenu netosummat, laenulepingu kehtivusaega puudutav teave) [...]“
- 9 Peale selle sisaldas leping punktis „Erisused täiendavate lepingute korral“ teavet seotud lepingute kohta, kuid see ei olnud hageja puhul asjakohane, kuna selliseid lepinguid ei olnud ta sõlminud. Erinevalt esimesest asjast on teabele siin aga lisatud märkus „kuivõrd sõlmitud“.
- 10 Ka selles asjas taganes hageja laenulepingu sõlmimise tahteavaldusest.
- 11 Hageja leiab, et taganemine on kehtiv, kuna taganemisteabe ja kohustusliku teabe puudulikkuse tõttu ei olnud taganemisõiguse tähtaeg kulgema hakanud. Sellele tuginedes esitab hageja siiani tasutud laenumaksete ja müüjale tasutud sissemakse tagasimaksmise nõude, mis tuleb tasuda pärast ostetud sõiduki üleandmist, samuti palub ta kohtul tuvastada, et kostja on sattunud sõiduki vastuvõtmisega viivitusse ning et kostjal ei ole alates taganemisavalduse esitamisest enam õigust nõuda lepingulise intressi ega laenu osamaksete tasumist.
- 12 Kostja palub jätta hagi rahuldamata. Kostja väitel andis ta hagejale nõuetekohaselt taganemisteabe ja kogu kohustusliku teabe. Taganemisteabe andmisel kasutas ta seaduses sätestatud tüüpvormi, millest tulenevalt saab ta tugineda EGBGB

artikli 247 § 6 lõike 2 esimesele ja kolmandale lausele, mistõttu on taganemisõigus aegunud. Teise võimalusena väidab ta, et hageja käitub õigusi kuritarvitaval viisil, kuna hageja vaidleb tema jaoks selgelt arusaadavas olukorras (millised seotud lepingud sõlmiti ja milliseid ei sõlmitud) vastu taganemisteabe kehtivusele, kuigi taganemisteave ei ole tema jaoks eksitav, ja pealegi jätkab hageja sõiduki kasutamist, pakkumata seda oma eelneva soorituse kohustuse raames kostjale viisil, mis tooks kaasa kostja vastuvõtuviivituse. Peale selle keeldub hageja alusetult rahuldama tagasitaitmise korral kostja nõuet hüvitada väärtuse vähenemine. Hagi põhjendatuse korral palub kostja teise võimalusena kohustada hagejat ostetud sõiduk välja andma ja tuvastada, et hageja on kohustatud hüvitama sõiduki väärtuse vähenemise, mis tuleneb sõiduki käsitlemisest viisil, mis ei olnud sõiduki seisukorra, omaduste ja toimimise testimiseks vajalik. Hageja palub tuvastada, et ta ei ole kohustatud rahuldama kostja nõuet hüvitada sõiduki väärtuse vähenemine.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 13 Hagide rahuldamine sõltub sellest, kas laenulepingutest taganemine oli kehtiv ja kas kostjad saavad vajaduse korral tugineda vastuväitele, et taganemisõigus on kaotatud või et taganemisõigust on kasutatud õigust kuritarvitaval viisil.
- 14 Eelotsuse küsimuste kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus järgmist:
- 15 Esimese küsimuse alaküsimused a ja b: Hageja taganemisavalduse kehtivus eeldab, et BGB § 355 lõike 2 esimeses lauses sätestatud kahe nädala pikkune taganemistähtaeg ei olnud taganemisavalduse esitamise ajaks veel lõppenud. BGB § 356b lõike 2 esimese lause kohaselt ei hakka taganemisõiguse tähtaeg kulgema, kui EGBGB § 492 lõike 2 ja artikli 247 §-de 6–13 kohane kohustuslik teave ei ole krediitilepingus täielikult esitatud. Sellisel juhul hakkab tähtaeg vastavalt BGB § 356b lõike 2 teisele lausele kulgema alles kohustusliku teabe tagantjärele esitamise korral. Käesolevas kohtuasjas saab kohustusliku teabe puudulikkust esitamisest lähtuda eelkõige juhul, kui kohustuslik teave ei olnud nõuetekohaselt esitatud või kui vähemalt üks kohustuslikest andmetest laenulepingus ei olnud täielik või oli ebaõige.
- 16 Puuduliku kohustusliku teabe korral oleks lepingust taganemine põhimõtteliselt lubatav, kuna tarbijakrediitilepingute puhul ei näe Saksa õigus ette taganemisõiguse lõppemist. Liikmesriigi seadusandja otsustas teadlikult ette näha ajaliselt piiramatut taganemisõigust.
- 17 Käesolevas asjas saab kohustusliku teabe puudulikkust esitamisest lähtuda eelkõige juhul, kui EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2, § 12 lõike 1 kohane kohustuslik teave ei olnud nõuetekohaselt esitatud.
- 18 EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 kolmas lause ja artikli 247 § 12 lõike 1 kolmas lause näevad siiski ette, et esile tõstetud ja selgelt kujundatud vormis koostatud lepingutingimus, mis on kooskõlas EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 lisaga 7 ja § 12

lõikega 1, vastab EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 esimese ja teise lause ning § 12 lõike 1 teise lause punkti 2 alapunkti b nõuetele (nn seaduslikkuse fiktsioon).

- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab siiski, et kõnealune seaduslikkuse fiktsioon ei ole kooskõlas Euroopa Kohtu 26. märtsi 2020. aasta otsusega Kreissparkasse Saarlouis (C-66/19, EU:C:2020:242). Järgneb arutluskäik, mis põhiosas kattub eelotsusetaotluse C-336/20 kokkuvõtte esimese eelotsuse küsimuse alaküsimusi a ja b puudutava arutluskäiguga, millele siinkohal viidatakse.
- 20 Lisaks käsitleb eelotsusetaotluse esitanud kohus Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus, edaspidi „BGH“) 27. oktoobri 2020. aasta otsust, milles on BGH nn seaduslikkuse fiktsiooni märkimisväärselt laiendanud. Viidatud otsuses loobus BGH küll oma senisest praktikast, mille kohaselt peetakse kohustuslike andmete näitlikku loetlemist taganemisteabe tüüpvormis viitega BGB § 492 lõikele 2 selgeks ja arusaadavaks teavitamiseks. BGH rõhutab siiski, et tegemist võib olla õiguse kuritarvitamisega, kui tarbija tugineb seaduslikkuse fiktsiooni puudumisele, kuigi tüüpvormist kõrvalekaldumine oli talle konkreetsel juhul selgelt nähtav ega olnud seetõttu asjakohane.
- 21 BGH seisukoht, et õigust kuritarvitatakse juba siis, kui seaduslikkuse fiktsioonile tuginetakse olukorras, kus taganemisõiguse kohta esitatud teabe ebaõigsus on nähtav, muudab tüüpvormi kaitse juhul, kui tarbijakrediidilepingust taganetakse hiljem kui 14 päeva pärast lepingu sõlmimist, tavaliseks juhuks. Taganemisteabe tüüpvormist kõrvalekaldumine on tarbija jaoks sageli selgesti nähtav. Taganemisõiguse kehtivalt kasutamine tuleks seega kõne alla veel vaid erandjuhul.
- 22 Tulenevalt seaduse sellisest tõlgendusest koosmõjus riigisiseses õiguses sätestatud erandit ette nägeva tingimuse laiendamisega kohtuniku õigustloova tegevusega jääb liidu õigusega tarbijale tagatud taganemisõigus lõppkokkuvõttes pea täiesti sisutühjaks, mistõttu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et direktiivile tuleb samamoodi nagu liidu õiguse üldpõhimõtete rikkumise korral omistada vahetu mõju.
- 23 Kuna esimesel juhul oli hagejale nähtav, et seotud lepingut ei sõlmitud, ei saaks hageja liikmesriigi kohtupraktika kohaselt tugineda seaduslikkuse fiktsiooni puudumisele ja tema taganemisõigus oleks aegunud ja taganemine oleks seega kehtetu. Teisel juhul, mil laenulepingus taganemise kohta esitatud teabele on lisatud märkus „kuivõrd sõlmitud“, oleks seaduslikkuse fiktsioon riigisisese kohtupraktika kohaselt vahetult kohaldatav ja taganemisõigus oleks samuti aegunud ja taganemine oleks seega kehtetu.
- 24 Selleks et selgitada, kas nn seaduslikkuse fiktsioon on vastuolus direktiiviga 2008/48, ja kas seaduslikkuse fiktsioon on kohaldamatu, esitatakse Euroopa Kohtule esimese eelotsuse küsimuse alaküsimused a ja b.
- 25 Teise küsimuse alaküsimus a (teave laenuintressi kohta): Selle küsimuse kohta esitatud arutluskäik vastab põhiosas eelotsusetaotluse C-38/21 teise küsimuse

alaküsimust a puudutavale arutluskäigule. Sellega seoses viidatakse nimetatud eelotsusetaotluse kokkuvõtte punktidele 14–16.

- 26 Teise küsimuse alaküsimus b (laenu ennetähtaegsest tagasimaksest tingitud hüvitis): Selle küsimuse kohta esitatud arutluskäik vastab põhiosas eelotsusetaotluse C-187/20 neljanda eelotsuse küsimuse alaküsimuste a ja b kohta esitatud arutluskäigule. Sellega seoses viidatakse nimetatud eelotsusetaotluse kokkuvõtte punktidele 31–33.
- 27 Teise küsimuse alaküsimus c (teave viivitusintressimäära kohta): Vajab selgitamist, kuidas tuleb mõista direktiivi 2008/48 artikli 10 lõike 2 punkti 1, mille kohaselt tuleb krediidilepingus selgelt ja kokkuvõtlikult täpsustada kohaldatav viivitusintressimäär maksete hilinemise eest sellisena, nagu seda kohaldatai krediidilepingu sõlmimise ajal, ja selle kohandamise üksikasjad.
- 28 Võiks olla piisav, kui leping sisaldab viivitusintressimäära käsitlevate riigisiseste õigusnormide sisu (käesoleval juhul BGB § 288 lõike 1 teine lause). Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab sellele, et Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus, BGH) pidas 2020. aasta veebruaris tehtud kohtuotsuses direktiivi 2008/48 sellist tõlgendust ainuõigeks, ilma et oleks jäänud mingit võimalust põhjendatud kahtluseks.
- 29 Direktiivi 2008/48 artikli 10 lõike 2 punkti 1 selline tõlgendus ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul siiski imperatiivne. Direktiivis sisalduv lauseosa „nagu seda kohaldatai krediidilepingu sõlmimise ajal“ ning selgel ja kokkuvõtlikul viisil täpsustamise nõue võiksid toetada arusaama, et lepingu sõlmimise ajal kehtiv viivitusintressimäär tuleb märkida nii täpselt kui võimalik, see tähendab absoluutarvuna, või vähemasti tuleb absoluutarvuna avaldada lepingu sõlmimise ajal kehtiv baasintressimäär BGB § 247 alusel, mille põhjal saab tarbija arvutada kehtiva viivitusintressimäära lihtsa liitmistehte abil (5 protsendipunkti võrra kõrgem). Ka direktiivi 2008/48 II lisa (Euroopa tarbijakrediidi standardinfo teabeleht) punktis 3 sisalduv sõnastus toetab järeldust, et konkreetselt kehtiv intressimäär tuleb märkida absoluutarvuna.
- 30 Samuti ei saa pidada piisavalt selgeks ja kokkuvõtlikuks, kui viivitusintressimäära kohandamise kohta on märgitud, et kehtiv viivitusintressimäär on baasintressimäärast 5 protsendipunkti võrra kõrgem. Euroopa Kohtu praktikast tuleneb nimelt, et selleks et tarbija saaks kasutada oma õigusi, on vajalik, et tarbija teaks ja mõistaks hästi punkte, mida krediidileping peab vastavalt direktiivi 2008/48 artikli 10 lõikele 2 kohustuslikult sisaldama. Viitamisest õigusaktidele ei piisa (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Kreissparkasse Saarlouis, C-66/19, EU:C:2020:242, punktid 45–47). Selleks et tarbija saaks hinnata viivitusintressimäära suurust, tuleb tarbijat krediidilepingus teavitada vähemasti baasintressimäärast ja selle muutuvusest.
- 31 Teise küsimuse alaküsimus d (juurdepääs vaidluste kohtuvälisele lahendamisele): Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arutluskäik vastab põhiosas eelotsusetaotluse

C-187/20 kuuendat küsimust puudutavale arutluskäigule. Sellega seoses viidatakse selle eelotsusetaotluse kokkuvõtte punktidele 36–38. Täiendavalt märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus ka siin, viidates 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsusele Kreissparkasse Saarlouis, C-66/19, EU:C:2020:242), et viitamisest muul moel kättesaadavatele õigusaktidele, milles on sätestatud poolte õigused ja kohustused, ei piisa, mistõttu peavad kõik kaebuse esitamiseks kehtivad vorminõuded olema nimetatud krediidilepingus endas.

- 32 Teise küsimuse alaküsimused e ja f (küsimus, kas olukord, kus üks kohustuslikest andmetest ei ole esitatud nõuetekohaselt, viib selleni, et taganemisõiguse tähtaeg ei hakka kulgema): Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arutluskäik vastab põhiosas eelotsusetaotluse C-336/20 teise küsimuse alaküsimust d puudutavale arutluskäigule. Sellega seoses viidatakse selle eelotsusetaotluse kokkuvõtte punktidele 17–19.
- 33 Kolmanda küsimuse alaküsimused a–f (taganemisõiguse kaotamine) ja neljanda küsimuse alaküsimused a–f (õiguse kuritarvitamine): Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arutluskäik vastab põhiosas eelotsusetaotluse C-38/21 kolmanda küsimuse alaküsimusi a–f ja neljanda küsimuse alaküsimusi a–f puudutavale arutluskäigule. Sellega seoses viidatakse selle eelotsusetaotluse kokkuvõtte punktidele 18–39.
- 34 Viies küsimus (tarbija eelneva soorituse kohustus kauba tagastamisel pärast lepingust taganemist): Riigisisese õigusnormi, täpsemalt BGB § 357 lõike 4 esimese lause kohaselt võib ettevõtja (ja krediidilepinguga seotud ostulepingu korral krediidiandja, kes astub BGB § 358 lõike 4 viienda lause kohaselt ettevõtja asemele) keelduda maksmast saadud makseid (laenumaksed ja sissemaksed) tagasi seni, kuni kaup on talle tagastatud või kuni tarbija on esitanud tõendi selle kohta, et ta on kauba ära saatnud.
- 35 BGH hinnangul tuleneb BGB § 358 lõike 4 esimesest lausest koosmõjus § 357 lõike 4 esimese lausega, et kui tarbija on müügilepinguga seotud laenulepingust taganenud, on tal eelneva soorituse kohustus, mille tõttu peab ta sõiduki krediidiandjale välja andma. Eelneva soorituse kohustuse eeldamine toob kaasa selle, et tarbija enda nõue krediidiandja vastu maksta tagasi tema tasutud laenumaksed muutub sissenõutavaks alles siis, kui tarbija on sõiduki tagastanud või on tõendanud, et ta on sõiduki krediidiandjale ära saatnud. Eelneva soorituse kohustuse olemasolu põhjal leiab BGH, et tarbija maksenõue krediidiandja vastu võib pärast eelneva soorituse eseme väljaandmist olla põhjendatud vaid siis, kui tarbija süül on krediidiandja sattunud vastuvõtuviivitusse. Vastuvõtuviivitus saab seejuures tekkida ainult tegeliku pakkumuse tegemisega vastavalt BGB §-le 294, seega pakkumusega kostja tegevuskohas, või sõiduki ärasaatmise tõendamiseega. BGB § 295 kohane sõnasõnaline pakkumus ei ole kehtiva eelneva soorituse kohustuse puhul piisav ka siis, kui krediidiandja on müügilepingu eseme tagasivõtmisest keeldunud.
- 36 Mõlemal eespool nimetatud juhul tähendab see, et mõlemad hagid tuleb olenemata küsimusest, kas taganemine oli kehtiv, jätta põhjendamata tõttu

rahuldamata, kui riigisisese õiguse kohaselt tuleb eeldada hagejate eelneva soorituse kohustust ja kostjat saaks pärast sõiduki väljaandmist kohustada tagasimakset tegema ainult alates ajast, mil kostja sattus vastuvõtuviivitusse. Nimelt ei märgitud ei seda, et hagejad on sõidukid välja andnud või on tõendanud nende ärasaatmist, ega seda, et BGB § 294 kohase tegeliku pakkumise tegemise tõttu sattusid kostjad vastuvõtuviivitusse.

- 37 Tarbija eelneva soorituse kohustust kinnitas BGH alles hiljuti 10. novembri 2020. aasta otsuses. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib siiski teada, kas riigisisesele õigusele antud tõlgendus, kuivõrd sellega nähakse kõrgeima astme kohtu praktika kohaselt ette eelneva soorituse kohustus, on vastuolus direktiivi 2008/48 artikli 14 lõike 1 esimese lausega või liidu muu õigusnormiga.
- 38 Tarbija taganemisõiguse kasutamist piiratakse praktikas nimelt märkimisväärselt, kui tarbija peab ostetud kauba tagastama, enne kui ta saab esitada kohtule hagi tasutud laenumaksete sissenõudmiseks. Kui tarbija peab sõiduki tagastama, teadmata, kas taganemine on üldse kehtiv ja kui kiiresti saab ta tasutud maksed krediidiandjalt tagasi, siis takistab see sageli tarbijal lepingust taganeda, olgugi et taganemisõigust saaks iseenesest kasutada põhjendatult.
- 39 Tarbija eelneva soorituse kohustuse eeldamine ei ole vajalik ka krediidiandja põhjendatud huvide kaitseks. Krediidiandja kaitsevajadus on rahuldatud ka siis, kui ta on kohustatud tagastama sõiduki väljaandmise vastu tarbija tasutud maksed. BGB § 273 kohase tagastamata jätmise õiguse eeldamine kaitseb ettevõtjat piisavalt, sest ettevõtja ei pea laenumakseid tagastama enne, kui sõiduki tagasivõtmiseks on tehtud tegelik pakkumus.
- 40 Peale selle võtab tõlgendus, mille on BGB § 357 lõikele 4 andnud kõrgeima astme kohus, direktiivi 2008/48 lõikega 4 tagatud taganemisõiguselt müügilepingutega seotud tarbijakrediidilepingute puhul soovitava toime, mistõttu on direktiivi keskses valdkonnas taotletud eesmärkide saavutamine märkimisväärselt takistatud.
- 41 Direktiivi 2008/48 artikli 14 lõikel 1 võiks eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul olla seega vahetu mõju selles tähenduses, et kohaldatav ei ole riigisisene õigusnorm, mille kohaselt muutub müügilepinguga seotud krediidilepingu puhul nõue, mille tarbija on krediidiandja vastu esitanud tasutud laenumaksete tagastamiseks pärast viidatud direktiivi artikli 14 lõikes 1 sätestatud taganemisõiguse kehtivat kasutamist, sissenõutavaks alles siis, kui tarbija on ostetud eseme krediidiandjale välja andnud või on esitanud tõendi, et ta on eseme krediidiandjale ära saatnud. Samamoodi kohaldamatu võiks olla ka õigusnorm, mille kohaselt tuleb hagi, millega tarbija nõuab tasutud laenumaksete tagastamist pärast ostu eseme väljaandmist, jätta põhjendamatu tõttu rahuldamata, kui krediidiandja ei ole sattunud müügilepingu eseme vastuvõtmisega viivitusse.
- 42 Kuues küsimus (asja ainuisikuliselt lahendava kohtuniku õigus esitada eelotsusetaotlust): Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arutluskäik vastab põhiosas

eelotsusetaotluse C-336/20 neljandat küsimust puudutavale arutluskäigule. Sellega seoses viidatakse selle eelotsusetaotluse kokkuvõtte punktidele 30–33.

- 43 Lõpetuseks märgitakse, et käesolevas eelotsusetaotluses esitatud eelotsuse küsimused kattuvad osaliselt juba pooleli olevate kohtuasjade C-33/20, C-155/20, C-187/20, C-336/20 ja C-38/21 aluseks olnud eelotsusetaotlustes esitatud küsimustega, mistõttu palutakse kohtuasjad liita.

TÖÖDOKUMENT